

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fil. — Községeknél, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 10 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Előfizetési árak: Egy háromhasábos petsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fil.

Az új kormány.

A bihari adminisztrátor unokája szintelen és határozatlan programmal mutatkozott be, melyből jót is, rosszat is lehet kiolvasni.

Hangsúlyozza, hogy nem harci riadóval lép az ország ügyeinek élére, mert bizik a békés kibontakozás lehetőségében, melyre reményt nyújtanak neki az ellenzék vezéreibel folytatott tárgyalásai.

Bizalma jogosult és alapos is, ezt azonban ne a programjának köszönje, még kevésbé a személyének, hanem egyedül annak, hogy ó-liberális és kálvinista.

Katonai programja gyengébb, mint volt a Széll Kálmáné, mert annyi vívmányt Széll is biztosított a nemzetnek, mint a mennyit most Tisza István hoz. A Szentiványi-féle pontok, melyeket Széll elfogadott, úgy a jelvények, mint a katonai nevelés dolgában fölrénnek a Tisza által bejelentett engedményekkel. Ezen kívül azonban Széll katonai programja azzal a nagy előnnyel dicsekedhetett, hogy a vezényleti nyelvre vonatkozó nemzeti jognak a kérdését nyílt kérdésnek hagyta, míg Tisza ezt a sarkalatos jogot olyan szövegkeretbe foglalta, melyben a chlopy-i hadparancs felfogása is kényelmesen elérhető.

Programjának közgazdasági része olyan, hogy abból az agráriusok és a merkantilisták egyaránt reményt meríthetnek az általuk képviselt rendszer uralmának megalapítására és biztosítására. A szavakból ki lehetne okoskodni, hogy Tisza István határozott agrárius lesz, de ki lehetne hozni azokból azt is, hogy a merkantilizmusnak fog inkább kedvezni. Multja és eddig vallott vezérelvei azonban több kilátást nyújtanak a merkantilistáknak a közgazdasági élet piacainak lefoglalására, mint az agráriusoknak a mezőgazdasági érdekek törvényes és jogos oltalmára.

Politikájának nemzeti irányára nézve Tisza azt a, szerinte hagyományos, magyar felfogást és alapvetet hangoztatja, hogy a nemzeti állam erejének kifejtése mellett a nemzetiségekkel szemben figyelembe fogja venni a jogtisztelet szempontjait és törekedni fog a testvéries érzület ápolására. — Ez a kijelentés is olyan szélességet vet a nemzeti politiká-

ról uralkodó felfogások közé, hogy azon megalkothatja terveit a türelmetlen sovénizmus ép úgy, mint a hogy elhelyezkedhetik rajta a nemzeti gyengeség és meghátrálás.

A kormányzati politikának szellemére vonatkozólag igéri, hogy főtörekvése lesz a közrend helyreállítása a törvények tisztelete és végrehajtása által; továbbá, hogy tiszteletben fogja tartani mindenki jogát, tartózkodni fog minden jogsérelemtől, kizárja a jogtalan kedvezményeket és kérlelhetlen szigorral lép fel minden visszaélés ellen. Kormányának a politikája egyébiránt szabadelvű lesz és a haladás jegyében fog állani.

A mi a szabadelvűséget és a haladást illeti, ennek a két fogalomnak az összeférhetlenségéről eléggé szomorú tapasztalataink vannak a multból. A nemzeti téren a szabadelvűség zászlója alatt eljutottunk Deák Ferenc művétől a chlopy-i hadparancsig; a közgazdasági téren a zsidók emancipációjától népünk százazereinek kivándorlásáig, a vámközösségtől az ischli-i klauzuláig, kisiparunk sorvadása és mezőgazdaságunk nyomorúságos tengődéséig.

A jogtiszteletről pedig legjobb nem beszélnie annak, a ki szabadelvű cimerepaizs alatt akar a jogtiszteletnek érvényt szerezni, mert a liberalizmus a mint nem tud jogokat szerezni, úgy nem tudja a szerzett jogokat tiszteletben tartani.

Sovány, csontvázas az a program, melylyel gróf Tisza István az országnak bemutatkozott. Olyan, a minők voltak atyjának a programjai, a ki ép úgy értett a kétértelműségekhez, a semminek megjelöléséhez, mint a hogy mesternek mutatja magát ebben a fia. De azért ez is uralkodni fog nemcsak a kormánypárti, hanem az ellenzéki többségen is, mint a hogy az atyja uralkodott.

Uralmának két erős sarkpontja lesz. Az egyik az ó-szabadelvűség, a másik a kálvinistaság.

Az ó-szabadelvűség a protekciós kormány rendszert jelenti. A kik atyafiak az ó szabadelvűségben, azoknak minden meg van engedve. A törvényeket úgy tisztelhetik és úgy hajthatják végre, a hogy nekik tetszik; a kormány-hatalom saját testével fedezi őket. Tehetséggel nem kell birniok, sőt előny rájuk nézve,

ha nem bírnak, mert a rendszer vezető embereinek az erős tehetség — főképp ha némi fellellemel párosul — alkalmatlan. Tárogatásukért előjegyzett igényök van előmenetelre és sápra.

A kálvinistaság pedig azt jelenti, hogy a kormányzati politikának belső vonatkozásában a protestantizmus felekezeti szempontjai fognak kidombotodni. Nem azokat a tiszteletreméltó és jogos szempontokat értjük, melyeknek érvényesítése a protestantizmus belső bajait orvosolná, milyen volna például a felekezeti eltörlése, az egyházi célokra szolgáló és természetben teljesítendő fizettségek megváltása, hanem azokra a felekezeti szempontokra gondolunk itt, melyek a kálvinizmusnak a homloktérbe való állítását célozzák, más felekezetek rovására.

Az öreg Tisza alatt ahoz, hogy valaki jó hivatalt kapjon, első sorban az kívántatott, hogy az illető kálvinista legyen. Hogy így lesz az a fia alatt is, azt reménylik a függetlenségi kálvinisták, s ezen remény fejében szerelik le az obstrukciót. Őket ezzel az abrakos tarisznyával fogta kötőfékre Tisza István, mint a hogy a kormánypárt ó-liberálisait a protekció szénájának kilátásba helyezett adagaival kapcsolta magához.

Beköszöntött újra a Tisza-éra, második nem javított, csak bővített kiadásban.

A néppártra az új politikai helyzetben nagy kötelességek, súlyos felelőséggel járó feladatok várnak. Örökönie kell a kormányzati szellem tisztessége felett, erélyesen sürgetnie kell belpolitikai, ipari és mezőgazdasági programjának végrehajtását, meg kell akadályoznia a protestans felekezeti szellem jogtalan térfoglalását, a katolikus egyháznak jogaiban és igazáiban való megrövidítését.

Küzdelmünkben számítunk a politikai köztisztesség és a keresztény irányú néppolitika minden igaz hívének támogatására.

—y.

Mérey Lajos Deák Ferencről.

Mérey Lajos mult heti közgyűlési felszólalása általános zajos tetszést aratott pártkülönbőség nélkül. A fényes esszét már ellenzéki embertől származó pikáns mellékize miatt is külön hozzuk.

Ünnepi szónokunk, a megyei főjegyző úr most elhangzott, valóban magas szárnyalású, ki-

tünő emlékezésében, Deák Ferenc érdemeit, a gondosan összegyűjtött adatok egész halmazával, a méltán alkalmazott dicséretes széles medrében, nyelvünk szépségeinek mesterei színeivel, és szónoki erejének mesteri ecsetjével, oly híven festette le, hogy azokhoz hozzátenni valónk alig lehet.

Es ha én azok közül, a kik Deák Ferenc 67-es politikájának ellenesei is voltak és maradtak, mégis felszólalok, nem azért teszem, mintha mai ünnepegyünk lélekemelő összhangját ellentmondással zavarni akarnám, hanem ellenkezőleg azért, mert Deák Ferenc születésének 100-adik évfordulóján a politikai ellentéteknek is le kell csitulniuk, s meg kell hajolniuk a nemzet nagy részének azon érzelmei előtt, melyek Deák Ferencnek nevét kivált az 1867. évi kiegyezés körül szerzett érdemeiért a halhatatlanság dicsőnyével övezik körül, s meg kell hajlítani még a politikai ellenfeleknek is a tiszteletnek és az elismerésnek zászlaját, a polgári, hazafiúi és politikai erényeknek oly kimagasló példaképe előtt, mint a milyen Deák Ferenc volt! (Élénk helyeslés!)

Nem szándékom Deák Ferenc életrajzi adatait ismételni. Életének csupán azon egyik mozzanatát találok különösen kiemelendőnek, a mely éppen mai politikai helyzetünkben érdemi meg minden igaz magyar embernek kettőzött figyelmét, s ezért kérem a t. közgyűlési tagok néhány percnyi szíves türelmét. (Halljuk!)

Elmerengek a multakon, s ott látom Deák Ferencet 1848-ban, gróf Batthyányi Lajos első magyar miniszterelnök kormányában, az igazságügyi székben, fényes biznyságúul annak, hogy ő helyeselte mindazon küzdelmeket, a melyek 1848 március 15-dikéhez, a 48-iki törvényekhez és a szabadságharchoz vezettek, s magáévá tette mindazon törekvéseket, melyeket akkor minisztertársa Kossuth Lajos, az egész nemzet nevében hirdetett!

Amde nem sokáig tartotta meg miniszteri tárcáját Deák Ferenc mert néhány hónap mulva midőn az osztrák kamarilla a magyar nemzet ellen, a Jellachich-féle fegyveres betörés galád játékát rendezte, ő is lemondott, s utóbb magányába vonult Kehidára, mert a magyar hadsereg győzelmében bízni s reménykedni megszűnt, s mert a nemzet jövője iránti aggodalmi és balsejtelmek, más irányba érlelték politikai meggyőződését.

Es az ő balsejtelmek sajnós nemsokára teljesedtek is, mert az a magyar hadsereg, mely annyi véres csatában verte vissza az osztrákokat, s az általuk a magyar nemzet ellen felbujtogatott nemzetiségek támadásait, —

az a magyar hadsereg, mely a katonai vitézség, hősiesség kitarás, lelkesedés és ügyesség ezer példaival keltette föl a művelt világ bámulatát, s vívta ki annak osztatlan elismerését,

az a magyar hadsereg a szorongatott osztrákok által segítségül behívott oroszok 200,000 főnyi új hadereje előtt, Görgei Arthur árulása miatt fegyvereit letenni kényszerült 1849 augusztus 13-án Világosnál!

Es az osztrák boszúvágnak a harci ellenféllel szemben minden más nemzetnél szokásos katonai lovagiasságnak, tisztességnek és emberségségnek teljes hiánya azt hozta magával, hogy a magyar hadseregnek legderekabb 13 hadvezérért elfogták s Aradon 1849. október 6-án kivégezték, az első magyar miniszterelnököt gróf Batthyányi Lajost pedig október 13-án Pesten agyonlőtték, és az osztrák kamarilla lélekharangjainak kongása, a magyar nemzet politikai halálát, s feltámadásának lehetetlenségét hirdette mindenfelé!

Bécsben kiadták a jelszót, mely szerint Magyarországot ki kell irtani az élő nemzetek sorából, s ide benn megkezdődött az osztrák

rémuralomnak az a pusztító munkája, mely azon jelszónak teljesítését tűzte ki célul!

Nemzetünk legjobbjainak egy része külföldre menekült, hogy a hontalanság keserű kenyerét kapja jutalmul honszerelméért, másik részét s nevezetesen mindazokat, a kik a politikai életben irányadó vagy csak befolyásos szerepet játszottak, jithon foglyul ejtették, s nemsokára a börtönök falain a magyar hazafiak rabláncainak esőrgése verődött országszerte vissza! Cseh, morva, és egyéb nemzetiségű hivatalnokokkal árasztották el az országot, s a szuronyok hatalmával akarták az ellentállásra annyira képtelenné tőni az országot, hogy az öszbirodalom eszméjének kerekvágásába terelődjék!

A magyar nemzet türt, szenvedett és remélt. Remélt, mert hiszen a mőhácsi vész óta nem először járta ez a nóta.

Tizenkét év mulva az uralkodó alkudozni kezdett a nemzettel. Összehívta az 1861-iki országgyűlést, s leiratban arra hívta fel, hogy az ország törvényeivel ellenkező, az ősi alkotmányt sarkaiból kiforgató októberi diplomát és februári pátenst érvényesnek ismerje el, s képviselőit az öszbirodalmi gyűlésbe, Bécsbe küldje el.

A magyar országgyűlés az uralkodó leiratára feliratban válaszolt s az erre érkezett újabb leiratra egy második feliratban felelt. Ezen két felirat Deák Ferenc munkája volt, annak tollából eredett.

Ha Deák Ferenc életében semmi egyéb politikai érdemet nem szerzett volna, már magával ezen két felirattal is ércnél tartósabb emléket biztosítandott magának. (Ugy van! Ugy van!)

A ki tudni akarja a magyar közjognak tizparancsolatját; — a ki tudni akarja, miképen kell megvédelmezni a nemzetnek jogait, törvényeit és alkotmányát még az uralkodóval szemben is, a nélkül, hogy akár a király személye iránti tiszteleten, akár a magyar korona iránti hűségen egy gondolatnyi sérelem is ejtessék;

a ki látni akarja azt a forrást, melyből az alakoskodni nem akaró királyhűség, s az alkudozni nem tudó hajthatatlan honszeretet egyszerre bugyog;

a ki élni akar azon légkörben, a melyből őseink törvényhozói bölcsességének s a nemzeti küzdelemért való szívósságának acelosító ózonja árad;

s a ki tudni akarja, hogy őseink nemzetünk állami jogait és alkotmányát miként sáncolták körül a törvények, királyi eskük és királyi hitlevelek hosszú láncolatával egészen a szabad királyválasztás lehetőségének jogfolytonosságáig;

azok olvassák és tanulják meg Deák Ferencnek 1861-iki feliratait.

Es ha nemzetünk jövőjének könyvében netán az lenne beírva, hogy ismét megtámadják ősi jogainkat, törvényeinket és alkotmányunkat,

hogy újra letagadják a magyar nemzet önálló állami létjogosultságát és szükséges voltát;

hogy újra megtagadják édes magyar anyanyelvünknek a magyar állam minden közintézményeiben való érvényesülését, a magyar jelvényeknek az ország határain belül kizárólagos, azokon kívül pedig minden idegen államéval egyenjogú alkalmazását,

és ha Magyarországot csak kizsákmányolásra való, örökké sarcolható tartományává akarnák sülyeszteni, —

akkor uraim vegyék elő még unokáink unokái is Deák Ferenc 1861-iki feliratait, mondják el mindenkinek a kit illet és illetni fog, mindazokat a miket ünnepi szónokunk, Dr. Kostyál Miklós megyei főjegyző ur azon feliratokból ma oly lelkesen és találóan idézett.

Tisztelt Közgyűlés! Nem kétem, hogy Deák Ferenc 1861-iki feliratainak benyomása alatt írta meg nemrég, a magyar írók egyik legkitűnőbb vezéralakja Bartha Miklós azon bírálatot, melynél szebbet senki, és így csekélységem sem mond-

hatna, s a melyből idézve mondom most én is, hogy:

Ragaszkodjunk a nemzet jogaihoz úgy, a mint Deák Ferenc ragaszkodott azokhoz!

Szeressuk a hazát úgy, miként ő szerette! Tartsuk fenn a közjogi biztosítékokat úgy, a mint ő fentartotta!

Legyünk oly tiszták, oly önzetlenek, oly puritánok, mint a milyen ő volt, mert ha nem így teszünk, akkor nem ünnepegyük őt szívből! — — —

Nekünk ma egygyé kell forradnuunk azon érzésben, hogy a Gondviselés különös jóvoltából oly égitest ragyogott a magyar mennybolton, mint a milyen Deák Ferenc volt! Negyven esztendőig világított, melegített és termékenyített ez az égi test!

Vezér lett a nélkül, hogy kereste volna, bölcs volt a nélkül, hogy érezette volna! Uralkodó volt rang nélkül! Hódított kard nélkül!

Nem hajolt meg soha senki előtt, csak a közérdek előtt! Nem szolgált soha senkinek, csak a hazának! Köztársasági jelleme dacára hű volt a királyhoz, de a király nem volt képes megjutalmazni az ő hűségét, mert az ő egyénisége fölé emelkedett minden földi jutalmon!

A szellem világában nincsen nagyobb erő, mint az ő logikája. A világirodalomban nincsen fenségesebb politikai irat, mint az ő 1861-iki két felirata. A világtörténet alakjai között senki sem multa fölül az ő elméjének tisztaságát, az ő egyéniségének egyszerűségét, az ő jogérzetének hajthatatlanságát!

Deák Ferenc magán- és köz-élete, iratai és beszédei, társadalmi és törvényhozói tevékenysége együttvéve egy műegészet képeznek! Nincsen simphonia, melyben több lenne az összhang. Nincsen szobor, melyen nagyobb lenne a nyugalom. Nincsen festmény, melyen szebb lenne az egység! Nagy tulajdonságok soha sem jelentek meg ilyen egyszerű keretben, és egyszerűség soha sem olvadt össze ilyen kiváló vezérképességekkel!

Azok fonnak e mai napon legméltóbb köszorut, a kik öszintén iparkodnak Deák Ferencet megérteni, és tiszta életét utánozni!

Tisztelt Közgyűlés! Én is egy fohászszal zárom szavaim:

Adj a Magyarok Istene, hogy a mi politikai megyboltuonok most tornyosuló vészes felhők minél előbb eloszoljanak, s a magyar nép, a szellemi és anyagi fejlődés, a politikai és nemzeti meg erősödés útján és eszközeivel bekés munkában haladhasson azon állami önállóság és függetlenség felé, melynek evangéliumát oly gyönyörűen írta meg 1861-iki országgyűlési felirataiban Deák Ferenc! (Éljen a szónok! Éljen! Mérey Lajost pártkülömbőség nélkül számosan üdvözlik.)

Thuróczy Vilmos és dr. Kramolin.

A helybeli szabadelvű frondörök lapja ismét, szokása szerint agyabugyalja dr. Kramolin Victor főispánt, ez alkalommal a husángot kezében azonban Thuróczy Vilmos személye képezi. — Nekünk voltaképen nagy örömünkre szolgál ez a testvéri dulakodás. És ha olyan erős volna ez a pártharc, mint a milyen goromba, csak azt óhajtanók, hogy tartsanak ki legalább két cykluson át a választásokig. — De modjuk, a pártharcot mindössze 5—6 embernek kielégíthetetlen ambíciója képezi, kik, mint az ősi legyek minél inkább vesztüket érzik annál — kiállhatatlanabbak. — A frondör lap előfizetési felhívásában azzal dicsekszik, hogy cikkeiben ritkán érinti az általános érdekű politikát, hanem mindig nyitramegyei dolgot hoz. — Biznyságúul hogy igaza van, hivatkozunk a legutóbbi számára, a melyben nem kevesebb mint tiz cikk kizárólag azzal foglalkozik, hogy Kramolin Victor meg Markhot alispánt vigye el a manó!

Hát tény, hogy ez nyitramegyei anyag, de a közönségnek más érdeke van. A liberális olvasók közül sem mindenki aspirál a főispáni meg

alispáni székre: másokra pedig ez a hajsza emelyegős, undorító. Toujours perdrix.

Hanem most már Thuróczy Vilmost is kivágják Kramolin főispán ellen. Pedig Thuróczy urnak nincsen igaza, midőn Kramolin főispánra haragszik, mert nem Kramolin turta ki főispáni székéből. Thuróczy ur már halott ember volt az 1901. választások után mielőtt Kramolin Victorban a főispán életcsirája be volt oltva. Thuróczy feltámaszthatatlanul lebukott mielőtt valakinek eszébe jutott volna, hogy Kramolin lesz az utódja, még magának Kramolinnak sem jutott eszébe, őt csak később rántották elő.

Hiába remélkedik az „Ellenőr-kompanya”, hogy ha Kramolint kimarná a székéből, akkor Thuróczyt ültetik helyére. Ha Thuróczy ugyanis főispánnak alkalmatlannak bizonyult azelőtt, alkalmatlan biz az most is, mert utódjának pusztá becsmérlése — ha neki t. i. része van ebben — még nem rehabilitál valakit alkalmas főispánra. Thuróczy ur tudhatja jól, és tudja meg, ha esetleg eddig más nézetén volt volna, hogy számára Tóth Vilmos kegyelmes ur képezte a létrát a főispáni magas polc elérésére. Ha már elérte és bírta volna magát ott tartani, maradhatott volna azután is, miután a létrája összetört. De hát az 1901. fergeteg elseperte onnan, s pozdorjává lévén törve a hágsó, őt többé semmiféle hatalom vissza nem helyezi. Annálkevésbé azok, akik őt most feszítő rúdnak használják, hogy a jelenlegi főispánt állásából kiemeljék. Ezek nem képeznek alkalmas létrát a magaslatra, mert azok maguk is akarnának felmászni.

Ha valaki eddig azt hitte, hogy Thuróczy ur távol állott az „Ellenőr” támadásaitól, a lap legutóbbi száma most teljesen meggyőzheti az ellenkezőről. A „Nyilt level” oly világosan hivatkozik Thuróczyra, hogy annak lehetetlen többé hallgatnia, ha csakugyan távol áll a támadásoktól. Csak egy megjegyzésünk van a „Nyilt level”-re. — Ott ugyanis hivatkozás történik Clair Vilmos urra, eképen:

A „Nyitrai Hírlap”, mely köztudomás szerint erős összeköttetésben áll Meltóságoddal, a múlt héten azt a hirt terjesztette, hogy Meltóságod a lap szerkesztőjének kijelentette, hogy Thuróczy Vilmos megbízásából Clair Vilmos főtitkár meglátogatta Meltóságodat és Thuróczy Vilmos nevében elmondta, hogy ez elítéli a Nyitramegyei Ellenőr felszólalását, tiltakozik illetéktelen egyének beavatkozása ellen, mélyen sajnálja és röstelli ezt és felelte megtisztelve fogja magát érezni, ha Meltóságod őt Ivánkán meg fogja látogatni.

Clair Vilmos többek előtt becsületszavára kijelentette, hogy a fenti előadásból egy szó sem igaz.

Ezzel szemben kijelentjük, hogy Clair Vilmos ur, lapunk felelős szerkesztője előtt két nappal azután, hogy a Fmke küldöttsége Thuróczy urnál Ivánkán tisztegett, hogy őt lemondásának visszavonására bírja a következő kijelentést tette (miután kérdeztük t. i., vajjon Kramolin főispán szintén részt vett-e a küldöttségben)

„Igenis részt vett, mivel teljesen hitelt érdemlő forrásból értesült, hogy Thuróczy Vilmos távol áll azoktól a közleményektől, melyek ez ügyben az Ellenőrben megjelentek.”

Hogy ki volt ez a „teljesen hitelt érdemlő forrás”, azt Clair Vilmos ur nem mondotta és mi nem kérdeztük. — Mindazáltal joggal hisszük, hogy itt hiába történik hivatkozás Clair Vilmos urra, dacára annak, hogy az Ellenőr állítása szerint fenti nyilatkozatát többek előtt tette, kiket azonban az „E.” meg nem nevez.

Hogy Kramolin főispán fog-e felelni az Ellenőr nyilt levelére, köve hisszük, mert a nyilt level alá van írva az „Ellenőr szerkesztősége” által. A felelős szerkesztő pedig ugyanaz a Kis Gereben, aki ellenünk indított sajtóperében rendőrhatalósággal igazolta, hogy ebben az évben csak egyszer volt Nyitrán két napig, ugyanaz a Kis Gereben, akit a nyitrai bíróság saját maga által indított sajtóperében szept. 25. óta mai napig sem tud megtalálni.

Ujdonságok.

Egyházi hír. Kmetykó Károly ujbisztercei s. lelkész f. hó 4-én az egyházjog és történelemből fényes sikerrel szigorlatozott. A nevezettnek ez már harmadik szigorlata.

Bende Imre püspök úr nevenapja. F. hó 5-én ünnepelte főpásztorunk nevenapját, mely alkalommal a papság Venczell Ferenc c. püspök vezetése alatt tisztegett ő méltóságánál s a városból is nagyszámú tisztelői siettek ő méltósága üdvözlésére. — A helybeli felsőbb leányiskolában pedig valóságos szenzációs ünnepé lőn november 5-ike. Ő méltósága ott végezte a sztmisét, mely után bevonult a nagy tornaterembe, a hol a kicsikék és nagyok a legnagyobb gálában várták. A nagyterem zsufolásig megtelt, s szemben terraszszerűen emelkedett az énekkar festői csoportja, melynek élén őt leány az ÁLDÁS őt betűjét jelképezte virágokból összeállítva. A főpásztor, a ki egész életében áldást osztogat, most maga is részese lőn egynek, még pedig igen szépnek. — Először az elemi iskolások nevében üdvözölte egy kis leány, majd az övodások jöttek gyűgőgő szónoklataikkal; erre dr. Dudek János igazgató rövid, de tartalmas beszédével ráutalt, hogy egykor a püspökök karddal vívtak a nemzeti küzdelemekben, most meg az oktatás, civilizáció terén küzdenek, miközben utalt a püspök legújabb 100,000 koronás alapítványára. — Ekkor következett egy látványos daljáték, „Hajna álma.” Úgyesen felcícomázott lepkek húztak egy apró kis kocsit, melyen egy alig három éves gyermek ült.

A kályha mögöl „vasorrú bábák” vonultak, püposan rongyosan, seprővel kezükben, Olyan típusok, aminket minden szombat reggel látunk defilírozni a felső városban. Csakhogy vasorrú papírmachéből állott. Majd a tündér királynő (Kászonyi Gizella k. a.) varázsszavára feltáruult a bánya és előjöttek a hegyi manók, a banya-törpék festői öltözetben. Földig érő kender szakállal, búbos sapkával. Hogy mekkorák voltak e törpék, bizonyítja a következő derős intermezzo: A főpróbánál letérdelni kellett a törpéknek a nagy könyv mellé. A rendező irlalmas testvér utasította őket, hogy *térdepeljenek le*. Mire az okos szemek könybe lábadtak és a manók pityeregni kezdtek, hogy hát: *Miert térdeljünk le, hiszen nem csináltunk semmi rosszat.* Őh ti boldog manók, nem tudjátok, hogy az egész csak komédia. — Hanem itt a színen már menten minden lámpaláztól vitték szerepeiket, gurigálták talicskáikban a föld kincseit s majdnem egymást letaposva, cipelték bányász kalapácsaikat, vagy zsákokban magával hurcolva az érceket. — A fényes és a kis ügyetlenkedők miatt komikus mozzanatokban gazdag színjáték után Roch Gyula k. r. tanár pompás tárogató játékában gyönyörködtünk, melylyel régi kuruc dalokat kísért. — Végül a püspök úr megköszönte az előjáróknak és a gyermekeknek a szép ünnepélyt s azzal a szép jelenet véget ért.

Az új fogház kápolnájának felszentelése. Az új igazságügyi palota mellett épült fogház már teljesen berendeztetett, s a rabok is már ottan egészen elhelyeztettek. Ez okból már szükségessé vált az új fogház r. kath. kápolnájának felszentelése. A kápolna a fogházi épület nyugati szárnyán a 2-ik épületen van s tulajdonképen szép, tágas terem, melynek déli sarkán (a temető felé) van a szentély, a középső rész a férfiak részére szolgál, s a terem másik végében rácoszattal elkülönítve s más bejárattal ellátva van a női szakasz. A kápolna nagyon csinos s kedves benyomást tesz. A felszentelést nov. 7-én d. e. 9 órakor dr. Bobok József apátkanonok ur ő nagysága végezte fényes segédlettel. Az ünnepi istentiszteleten ott volt a kir. ügyészség élén Chudovszky kir. ügyészszel teljes számban. Mint vendégek voltak jelen: Sándor törvényesi elnök, Mazoly táblabíró, Horváth, Névery és Pazár törvényszéki kirák, Baltai kir. járásbíró, Fischer, Gregor, Kondor, Czehula albirák, Bangha

István ügyvéd, Mayer és Tomaschek építészek, az oltáregylet hölgyei közül: Bangha Istvánné, Néveryné, Kubinyiné, özv. Saitlné, Pipula Amália urnók s még számos vendég. — Az isteni tisztelet után az apátkanonok ur megáldotta meg a munka és köztermeteket s a rabok zárkát is. E hó 8-tól kezdve már megkezdődnek a rendes isteni tiszteletek, s ezentul a lelkész teendőket az alsóvárosi plebánia fogja ellátni, mégpedig ez idő szerint Hevera János ur lesz a fogházi lelkész. Ugy halljuk, hogy az igazságügyi palota felszentelése sem fog elmaradni, de ez csak e hó második felében történhetik meg, mert a főterem még nem egészen kész.

Halálozás. Bliszka Antal nyitra-peresz-lényi róm. kath. főtanító okt. hó 29-én temették el az egész környékről összesereglett számos tanító, s nagy közönség részvétele mellett. Meghalt életének 42. évében. — Nyugodjék békeben!

Nyomdászstrájk Nyitrán. Lapunk előző számában tréfából boldogoknak neveztük a nagyváradi szerkesztőket, mert szedők sztrájkolnak. S ime alig hogy megjelent a lapszám, már felénk is ragyogott a boldogság derüje, mert mult vasárnap reggel az összes nyitrai nyomdászok főnökeiknek bejelentették a nyomdászstrájkot. Tehát beütött a mi boldogságunk menyköve. Kár, hogy nincs most vakáció, gondoltuk magunkban, legalább teljesen kiszákmányolhatók a szabadságot. A szerkesztő felemelt fővel járt az utcán, hogy neki most legalább egy hónapig nem parancsol senki, még a szedőgyerek sem! — De hát meg vagyon írva, hogy nemcsak Kramolin Victor boldogsága nem lehet zavartalan, hanem „Nyitram. Szemle” szerkesztőjé sem. A nyomdák ugyanis rövid két nap alatt beadták a derekukat a szedők előtt, csak a Huszár-féle nyomda maradt szilárd, annál is inkább, mert ez utóbbiban a szedők voltaképen ugys többet keresnek, mint a mennyit követeltek. A nézeteltérés inkább másodrangú kérdések körül forgott, ilyen pl. a három havi felmondás. — A Huszár-féle nyomdában, melyben hétről-hétre élénk zakatolás, sűrűség-forgás van, egész héten siri csend honolt. A gázmotor, mely a gépeket hajtja, némán szomorkodott a sarokban, a szedőszekrények csendesen tátották 32 (vagy nem tudom hány) szájukat, az összes személyzetből csak egy elárvult szedőgyerek zajtalanul silabizálta a betűket, azt híven magáról, hogy ő most legalább is metropomp! — Igen ám, de a többi nyitrai lapok megjelennek, hát mit csinálunk akkor mi? Hát elme gyünk egy más nyomdába, addig, míg az ellentétek kiegyenlítettnek. — Igen ám, de a többi nyitrai nyomdák drága pénzen sem voltak hajlandók elfogadni a munkát, mert, hogy akkor a szedők náluk is beszüntetik az alig megkezdett munkát. — No megálljatok, majd keresztül járok én az eszeteiken. Megcsináltatom a lapot egyszerűen Budapesten. Telefonálók a Stefaneumba, ott egy félnap alatt összeütik a munkát. S csakugyan csütörtök délután telefonálunk Budapestre, vajjon hajlandók-e szombat estére Budapesten kiállítani a „Nyitramegyei Szemlét”? — Mily nagy volt azonban bámulásunk, midőn nyomban azt a választ kaptuk: Hogy erre a nyomdászok szakegyesületének beleegyezése volna szükséges, azt pedig 3-4 nap előtt ugy sem lenuének képesek beszerezni (és ugy sem kaptuk volna meg). — Akkor legalább egy rövid értesítést akartunk ki-szedetni egy más nyomdában, hogy az olvasók tudják, hogy sztrájk miatt maradt el lapunk. De arra sem voltak rávezethetők. Fiuk ne okoskodjatok! Mert akartok ti velem újat huzni, hiszen nem vagyok én nyomdatulajdonos. (Bár csak az volnék!) Nem vagyok én ellenségek. — Nem tudjátok, hogy Sylveszterkor meg névnapomra olyan virslit kaptok, hogy még Pongrácz Kálmán sem eszik különbet. — De a saját munkásaitól még egy rövid nyomatott értesítést sem lehetett ez alkalommal kisajtolni. — Így nem maradt egyéb hátra, mint megkérni Huszár István urat, hogy miután a differencia ugy is lényegtelen kérdések körül forog, hogy fogadja el a szedők kivánalmait. — S ez utóbbak annál is inkább voltak kiegyezésre hajlandók, mivel a Huszár-féle nyomdában amugy is méltányos és humánus bánásmódban részesülnek. S így szombaton, nov. 7-én ujra megkezdtek a munkát. — Ennek tulajdontság t. olvasóink, hogy lapunk az előre haladt idő folytán csak fél nagyságban jelenik meg. Miért is szíves elnézésért esedezünk.

A nyitrai megyés püspök legújabb jótékonyága. E cím alatt írják lapunknak a következőket: Bende Imre püspök úr ő mélt.

tósága kifogyhatatlan a jótékonyágban. Még nem szűnt meg a hálaérzelmek hangoztatása a nyitrai elemi iskolákra tett nagy, valóban fejedelmi alapítványért, s ime, kmet új, nagy és szép tettéről kell a legnagyobb örömmel tanuságot tennünk. A mocsónoki plebánia-templomot és tornyát ő méltósága ujjonnan befedette, kívülről bevakoltatta, bemészeltette, s így a legelhanyagoltabb állapotban volt Isten házáat közel 9 ezer korona költséggel a legjobb karba helyezte kívülről. A mely nagy jótékonyága és kegyességéért hívei nevében is legforróbb hálát és köszönetet rebeg ő Méltóságának dr. Bartossik Antal plebános.

Egy hó alatt 337,000 korona deficit. Nyitra megye területén az október hónapban beszedett adó kerek szemben 337,000 koronával kevesebb mint a múlt év hasonló havában. — Ez év január 1-étől szept. 30-áig pedig szintén kerek számmal 125,000 koronával kevesebb jött be, mint a múlt év hasonló időszakában. — Hogy október hónapban a hátralek oly rohamosan

szaporodott annak az az oka, hogy a kisebb gazdák főleg október hó folyamán szokták fizetni adójukat. Manapság azonban az ex-lex folytán elmaradván a végrehajtási fenyegetés, ők maguk is hátralekban maradtak. A január-szeptemberi időközbe pedig a közvetlen, tehát vagyonosabb adófizetők szezonja lévén, azok kevesebb adóhátralekkel szerepelnek 9 hó alatt, mint ezek egyetlen egy hónap alatt.

Óriási tagdíj. A nyitrai nyomdász-sztrájk alkalmából, mely voltaképen az egész országra terjedt ki és a főváros nyomdászeit is érdeklőzőssé hozta, figyelmünket a nyomdászok egyesülete vonta magára. Érdekes, hogy mily tetemes tagdíjt fizetnek a nyomdászok arra a célra, hogy érdekeik országos egyesülettel megóva legyenek. Egy szedő, a ki hetenkint 10 frtot keres, fizet egy frtot az „anyaegyletbe”, 20 krt a szakegyletbe és 30 krt a helyi egyletbe minden heten. Tehát az év 53 hetében keres 530 frtot s ebből 80 frtot fizet egyesületi célra. — Mit szólnának tisztviselőink, ha fizetésükhöz aránylag ekkora

egyleti díjjal volnának megróva. — De viszont az egyesület is az erkölcsi pártoláson kívül tetemes segélyben részesíti őket és ez áll: *munkaképtelenség* idején

10 évi befizetés után hetenkint	12 korona
15 " " " " "	13 " "
20 " " " " "	14 " "

nyugdíjban; ha a tag *foglalkozás nélkül* van, akkor $\frac{1}{4}$ évig napi 1 korona 60 fillért, a szak-egyesülettől pedig 6 hétig heti 4 kor. segélyt élvez; *betegség esetén* pedig egy évig heti 14 koronát és ingyen orvost kap; *vándorlási segély* 6 hónapon keresztül Magyarországon napi 1 korona 20 fillér és ugyanannyit, ha külföldön vándorolnak. Végül temetkezési segély 100 kor., özvegye egyszersmindenkorra 400 korona, árvaszegély minden árvára havonként 8 kor., egész 12 éves koráig. Mint látható, a viszontszolgálat is tetemes és nem csoda, ha a tagok, bármily nehezőkre is esik a tagdíj, azt anyagi biztosításuk végett beszedik. A tagok száma az országban mintegy 2500-ra tehető.

Nyitrai Népbank zálogkölcsön-osztálya.

Zálog-árverés

1903-ik évi november hó 17-én.

Mindazon eszközök és zálogtárgyak, melyek 1903. évi június végeig ki nem váltottak vagy át nem irattak, f. évi november 17-én a Nyitrai népbank termében délután 2—4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladni fognak.

Fizetési halasztások csak 10% lefizetéssel mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vetessék, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverésre kiszemeltettek sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Nyitrán, 1903. október hó 14-én.

Az igazgatóság.

Nyitrai Serfőző és Malátagyártó részvény-társaság.

Meghívás.

Van szerencsénk t. részvényeseinket a folyó évi november hó 25-én délután 3 órakor gyárhelyiségünkben tartandó

IX. RENDES KÖZGYŰLÉSRE

tisztelettel meghívni.

N a p i r e n d :

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése, a mérleg előterjesztése és a tiszta jövedelem hováförditása iránti határozathozatal.
2. A felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
3. Három igazgatósági tagnak megválasztása három évre az alapszabályok 21. §-ának értelmében és három felügyelő-bizottsági tagnak megválasztása a jövő rendes közgyűlésig tartandó évi időtartamra.

Az igazgatóság és felügyelő-bizottsági jelentések, valamint az 1902/1903. évi mérleg a közgyűlést megelőzőleg 8 napon át, a gyár irodai helyiségében a jogosultak által megtekinthetők.

Az alapszabályok 11. §-a értelmében a szavazati jog gyakorlására szükséges, hogy a részvények az összes le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőzőleg három nappal a nyitrai iparbank pénztáránál letétessenek.

A nevezett pénztár a letett részvényekről elismervényt ad, mely igazolásul szolgál a közgyűlésen való részvetelre.

Nyitrán, 1903. évi november hó 6-án.

Az igazgatóság.

К И С POPOFF
a legjobb TEA a világon.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti kálicott

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23—24% kén-savas káli tartalommal,

Stassfurti kálicott

szavatolt 40% tiszta káli = 74—76% kén-savas káli tartalommal,

Kovasavas kálicott

(dohánytrágyázásra), továbbá

mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

R é z g á l i c o t (98—99%)

elismert kitűnő minőségben legolesőbban szállit a

„HUNGÁRIA“ mütrágya, kén-sav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.